

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

TRẦN THỊ BÍCH VÂN

NHÂN VẬT NỮ
TRONG SÁNG TÁC CỦA VÕ THỊ HẢO

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NGỮ VĂN

THÁI NGUYÊN – 2009

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

TRẦN THỊ BÍCH VÂN

NHÂN VẬT NỮ
TRONG SÁNG TÁC CỦA VÕ THỊ HẢO

Chuyên ngành: VĂN HỌC VIỆT NAM

Mã số: 602234

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NGỮ VĂN

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC :
PGS.TS.TRỊNH BÁ ĐÌNH

THÁI NGUYÊN - 2009

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

TRẦN THỊ BÍCH VÂN

NHÂN VẬT NỮ TRONG SÁNG TÁC CỦA VÕ THỊ HẢO

Chuyên ngành: VĂN HỌC VIỆT NAM

Mã số: 602234

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NGỮ VĂN

THÁI NGUYÊN – 2009

Công trình được hoàn thành tại:
Trường Đại học sư phạm Thái Nguyên

Người hướng dẫn khoa học : PGS.TS.Trịnh Bá Đĩnh

Phản biện 1: VŨ TUẤN ANH
Phản biện 2:.....NGUYỄN BÍCH THU

Luận văn sẽ được bảo vệ trước hội đồng chấm luận văn họp tại:
Trường Đại học Sư phạm – ĐHTN

Ngày 15 tháng 11 năm 2009

Có thể tìm hiểu luận văn tại thư viện Đại học Thái Nguyên

UNIVERSITY OF THAI NGUYEN
COLLEGE OF TEACHER'S TRAINING

TRAN THI BICH VAN

THE FEMALE CHARACTER IN VO THI HAO'S WRITING

MAJOR: LITERATURE OF VIET NAM
Code :602234

ABSTRACT OF A THESIS FOR MASTER OF PHILOLOGICAL
SCIENCE

THAI NGUYEN - 2009

A. PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

“Tất cả mọi sự bí ẩn của thế giới này đều không thể sánh nổi sự bí ẩn của người phụ nữ”. Thật vậy, người phụ nữ- một nửa của nhân loại, là biểu tượng cho đạo đức và vẻ đẹp bền vững của nghệ thuật và của cuộc sống. Vì thế, tìm hiểu về người phụ nữ, chính là khám phá vẻ đẹp của nghệ thuật và sức sống của nhân loại. Đã có không biết bao nhiêu nhà văn nhà thơ từ cổ chí kim trên khắp hành tinh này viết về người phụ nữ với tất cả tấm lòng yêu thương rộng mở và viết về người phụ nữ như là thước đo của những giá trị mỹ học nhân văn. Ở Việt Nam người phụ nữ đã đi từ cuộc sống vào văn học và trở thành một hình tượng rất quan trọng của văn học Việt Nam, ở một số giai đoạn nó là hình tượng nổi bật nhất (chẳng hạn văn học thế kỷ cuối 18 đầu 19). Theo dòng chảy đó văn học ngày nay viết về người phụ nữ là sự tiếp nối truyền thống văn học dân tộc, góp phần hoàn thiện hơn chân dung người phụ nữ Việt Nam, cũng là thể hiện sâu sắc hơn nhận thức về người phụ nữ nói chung.

Từ khi đất nước bước vào thời kỳ đổi mới, đời sống kinh tế - xã hội, đời sống tư tưởng có nhiều thay đổi, đặc biệt là nhà văn có sự thay đổi trong cách nhìn về cuộc sống, thay đổi trong quan niệm nghệ thuật. Vì vậy mà nền văn học dân tộc đã có những chuyển mình rõ rệt và đạt được nhiều thành tựu đáng ghi nhận. Một trong những thành tựu đó phải kể đến là sự đóng góp lớn của thể loại tự sự cụ thể là truyện ngắn và tiểu thuyết, trong việc thể hiện nhân vật người phụ nữ, nhất là những tác phẩm do chính nhà văn nữ viết. Nhà nghiên cứu Bùi Việt Thắng coi sự xuất hiện đầy ấn tượng của các cây bút nữ là một hiện tượng đáng chú ý của văn xuôi đương đại. Ông viết: “*văn học đang mang gương mặt nữ ngày càng trầm ẩn và khoan dung, ngày càng tinh tế và đằm*

thăm[55]”. Hay Vương Trí Nhàn trong bài ***Phụ nữ và sáng tác văn chương*** đã nhận xét: “*hình như do sự nhạy cảm riêng của mình, phụ nữ bắt mạch thời đại nhanh hơn nam giới [40]*”. Phải chăng đây chính là nguyên nhân giúp cho hàng loạt cây bút nữ trẻ được bạn đọc mến mộ trong những năm qua như: Lê Minh Khuê, Võ Thị Hào, Y Ban, Lý Lan, Nguyễn Thị Thu Huệ, Phan Thị Vàng Anh, Võ Thị Xuân Hà, Thuận... Một vấn đề hết sức nổi bật trong sáng tác của các cây bút nữ, là sự xuất hiện đặc biệt đông đảo và chiếm ưu thế của các nhân vật nữ. Các nhà văn nữ với những cố gắng đã khẳng định được vị trí của mình trên văn đàn. Như nhận định của Phạm Xuân Nguyên: “*số lượng nhiều các tác giả nữ lại tỏ ra khá chắc tay trong cái dàn chung, đem đến cho văn học nói chung, truyện ngắn nói riêng một sinh khí mới cần thiết để thể hiện bề sâu của cuộc sống con người hôm nay [41]*”. Điều này có cơ sở từ thực tế xã hội hiện đại, cuộc sống xã hội mà ngày nay với sự phát triển như vũ bão của kinh tế, khoa học kỹ thuật, con người trong khi bị những áp lực cạnh tranh căng thẳng nên càng mong ước được sống trong yên bình với những cảm giác quý giá về hạnh phúc gia đình. Người phụ nữ hiện đại tuy rất năng động nhưng vẫn luôn cần có một cuộc sống tình cảm làm điểm tựa. Luôn khát khao một tình yêu đẹp, đó không chỉ là nhu cầu tự thân mà còn là khát khao tự khẳng định tư cách tồn tại của họ. Nhạy cảm với mặt trái của cuộc sống với bao xô bồ hỗn độn, các giá trị về tình yêu- hạnh phúc- gia đình dễ có nguy cơ bị đảo lộn, người phụ nữ với bản chất yếu đuối càng khát khao một bến bờ hạnh phúc bình yên. Thông qua việc tìm hiểu nhân vật nữ trong sáng tác của các nhà văn nữ, chúng tôi mong muốn tìm đến những “vùng sâu” trong tâm hồn của một nửa nhân loại. Để việc tìm hiểu và nghiên cứu về nhân vật nữ trong sáng tác của một nhà văn có hiệu quả nhất, chúng tôi nghĩ nên xuất phát từ một nhà văn nữ cụ thể. Trong số các nhà văn nữ đương đại, Võ Thị Hào hiện lên như một đại diện xuất sắc, giàu cá tính. Tác phẩm của chị ngày càng chiếm

được nhiều tình cảm của độc giả. Có thể nhận thấy rất rõ một điều, ở lĩnh vực văn xuôi với bảy tập truyện ngắn và tiểu thuyết ***Giàn thiêu*** đã in, Võ Thị Hảo đã thực sự chinh phục người đọc bằng ngòi bút sắc sảo mà tinh tế, mạnh mẽ và tài hoa của mình. Chị là người luôn tin vào một giải thưởng lớn đó là sự sàng lọc của thời gian. Thời gian đã sàng lọc và thời gian cũng đã khẳng định Võ Thị Hảo là một cây bút nổi bật trong đội ngũ các nhà văn nữ và gặt hái được khá nhiều thành công với những giải thưởng:

- Giải thưởng cuộc thi tiểu thuyết và truyện ngắn với tập ***Biển cứu rỗi*** - Nhà xuất bản Hà Nội - 1991.

- Giải thưởng 5 năm văn học Hà Nội với ***Truyện ngắn chọn lọc Võ Thị Hảo*** - Nhà xuất bản Hội nhà văn - 1995.

- Ngoài ra tiểu thuyết ***Giàn thiêu*** được trao giải thưởng Hội nhà văn Hà Nội năm 2004.

Võ Thị Hảo được thừa nhận là một trong vài cây bút nổi bật và giàu chất nữ tính trong làng truyện ngắn hiện đại Việt Nam. Đọc các sáng tác của chị, người đọc dễ nhận thấy bên cạnh những khắc khoải về chiến tranh thì những mảnh đời ngang trái, những đau đớn khôn nguôi của những con người bất hạnh là sự thường trực trong mỗi tác phẩm. Đồng thời đó còn là những cảm thông, day dứt của một trái tim phụ nữ khi nói về những nỗi đau của người đồng giới. Hơn nữa, vấn đề phụ nữ không chỉ là vấn đề riêng của sáng tác Võ Thị Hảo hay của văn học Việt Nam mà là vấn đề chung của văn học thế giới hiện nay. Chính vì thế mà những năm gần đây xu hướng nghiên cứu nữ quyền đã thành một trào lưu phê bình, mới, hấp dẫn gây được nhiều sự chú ý. Chúng tôi chọn đề tài nghiên cứu: ***Nhân vật nữ trong sáng tác của Võ Thị Hảo***, để trước hết có cái nhìn sâu hơn về người phụ nữ trong sáng tác của chị, sau đó và từ đó đặt vấn đề bước đầu nghiên cứu văn học từ góc nhìn giới tính tiếp cận một hướng nghiên cứu mới .

2. Lịch sử vấn đề.

Võ Thị Hảo đã từng làm thơ từ rất sớm và từng nghĩ mình sẽ trở thành một nhà thơ, tuy nhiên chị lại bắt đầu xuất hiện chính thức và đều đặn vào thập niên 90 ở lĩnh vực văn xuôi và lập tức gây được sự chú ý cũng như lấy được cảm tình của bạn đọc. Vì có một quá trình sáng tác dài, nên có khá nhiều bài viết, bài phỏng vấn hay nghiên cứu về các sáng tác của Võ Thị Hảo ở những khía cạnh, những phương diện và mức độ khác nhau sau:

2.1. Những ý kiến tiêu biểu về sáng tác của Võ Thị Hảo

2.1.1. Đối với thể loại truyện ngắn

Trong bài giới thiệu tập truyện ***Biển cứu rồi*** của Võ Thị Hảo, Đoàn Minh Tuấn nhận định về đặc trưng thể loại và nội dung: “*Võ Thị Hảo đã tận dụng được những đặc trưng lớn nhất, tiêu biểu nhất của thể loại nhỏ này. Mỗi truyện của chị như một tia nắng chiếu vào tâm rộng và chiều sâu biển cả cuộc đời*”. Theo tác giả: có thể nói ở tập truyện ngắn này, chị tập trung ở hai cái nhìn: “*Cái nhìn thứ nhất vào mặt trái của vàng trắng chiến tranh. Cái nhìn thứ hai vào những con người nhỏ bé (số đông nhân loại) tồn tại trong im lặng*”. Nhận định đó đánh giá chiều rộng, chiều sâu của phạm vi phản ánh trong truyện ngắn Võ Thị Hảo, khái quát được đối tượng phản ánh trong truyện ngắn của chị. Đồng thời tác giả bài viết còn nhận xét truyện ngắn Võ Thị Hảo đã “*bộc lộ cái nhìn dung dị, bầm sinh của các cây bút nữ nhưng ở chị còn sâu sắc hơn bởi khi chấm dứt câu chuyện, chị đã gióng lên trong lòng người đọc âm vang của sự lo lắng. Những lo lắng mơ hồ về cuộc đời biển cả*”. Về nghệ thuật, Đoàn Minh Tuấn còn nhận xét về: “*lối viết trữ tình để đạt hiệu quả nhận thức - một trong những đặc điểm của thể loại truyện ngắn hiện đại*”. Nét riêng của bút pháp truyện ngắn Võ Thị Hảo theo ông còn ở: “*cốt truyện vững chắc với xung đột được đẩy tới cao trào*” [16]. Trong bài ***Võ Thị Hảo giữa những trang viết, trang đời***, Lương Thị Bích Ngọc nhận xét khá